

De laatste plaag voor Egypte

Exodus 11

Thema: Zonder God geen leven

Doel

De kinderen laten zien dat de dood van de eerstgeborenen farao zover brengt dat hij inziet dat hij fout zit en Israël laat gaan

Toelichting

De tiende plaag is de dood van de eerstgeborene, de erfgenaam. Pas wanneer de HEER de toekomst van Egypte afsnijdt, erkent de farao dat hij de HEER moet gehoorzamen. Maar geloven in Hem doet hij niet. Hij wil alleen van dit gevaarlijke volk af en jaagt hen het land uit. De tiende plaag zorgt dat de toekomst van Egypte letterlijk doodloopt. De oudste zoon, de opvolger in de familie is weg.

We lezen deze geschiedenis twee weken voor Pasen. We mogen denken aan Hem die ons de verlossing gaat brengen.

We vestigen onze hoop op Hem. Tegelijkertijd beseffen we dat Jezus' verschrikkelijke lijden en sterven ons leert, dat we volkomen afhankelijk zijn van Gods goedheid en genade. Alleen Gods onverdiende liefde geeft ons toekomst.

Titel van het ONDERBOUW-verhaal: De laatste straf voor farao

Richtlijnen: Bij de jongste kinderen ligt de nadruk op de hoop van de Israëlieten, dat ze nu bijna mogen gaan. Nog één plaag, nog één wonder van Gods liefde, dan is het zover. Het zal een vreselijke plaag zijn, die dood en verderf zaait. Vertel hun het feit van het sterven van de oudste zoon, in Egyptische huizen én het paleis. Uiteraard zonder het te emotioneel te maken.

Titel van het MIDDENBOUW-verhaal: Dood of leven

Richtlijnen: De tiende plaag maakt duidelijk hoe de wereld in elkaar zit. De Egyptenaren zullen worden getroffen door een verschrikkelijke plaag. Alle eerstgeborenen van mens en dier zal sterven. De erfgenamen vallen dus weg. De oudste zoon nam later de plaats van de vader over als hoofd van de familie. Hij is er dan niet meer. Het leven in ongehoorzaamheid aan God laat je toekomst doodlopen. De Israëlieten hebben niets te vrezen: zij worden niet getroffen en komen vrij. Eindelijk, na lange strijd en veel tranen.

Wij lezen deze geschiedenis en horen de vraag: Kies jij voor de HEER? Vertrouw jij op Hem en op Jezus? Geloof jij dat Hij ook voor jou stierf aan het kruis. Dat Hij onze verlossing met zijn dood heeft bevochten? God gaf zijn eerstgeboren Zoon voor ons. Hij zette de toekomst op het spel... en de vrijheid kwam.

Titel van het BOVENBOUW-verhaal: Het dieptepunt is het hoogtepunt

Richtlijnen: De tiende plaag is het dieptepunt voor de Egyptenaren. Het verzet van de farao, de ongehoorzaamheid aan God loopt letterlijk dood. Na de dood van de eerstgeborenen is het leven geen leven meer. De oudste zoon neemt eens de plaats van de vader over als hoofd van de familie en deze eerstgeborene is er niet meer.

De Israëlieten hebben niets te vrezen: zij worden niet getroffen en komen vrij. Eindelijk, na lange strijd en veel tranen. Voor hen is de tiende plaag het hoogtepunt. Hun leven in vrijheid staat nu vast. Ze kunnen God danken.

In het lijden van Jezus is het kruis op Golgota het dieptepunt. Jezus sterft, Gods Zoon lijkt ten onder te gaan in de dood. Geen toekomst meer. Maar juist zo laat de HEER ons het hoogtepunt van zijn liefde zien. Na drie dagen zal Jezus opstaan. Het verdriet om Hem zal veranderen in vreugde, omdat Christus ons redt en de vrijheid, het echte leven met God geeft.

Extra bijbelgedeelte: Matteüs 27:45-46

(Jezus hangt aan het kruis in het donker. God voert een gevecht op leven en dood met de satan. Zou Jezus afstand nemen van zijn Vader en Hem vervloeken om wat Hij moet lijden? Nee, Jezus spreekt de klacht van Psalm 22 uit, die uitloopt op de overwinning: Hij veracht de zwakke niet, verafschuwt niet wie wordt vernederd. Hij wendt zijn blik niet van hem af, maar hoort zijn hulpgeroep (vs. 25)

Auteur: DW

Achtergrondinformatie

Bij het Bijbelgedeelte

De HEER zegt tegen Mozes dat Hij de farao en Egypte met nog één plaag zal treffen. Daarna zal de farao de Israëlieten laten gaan. Hij zal ze zelfs het land uitjagen.

Mozes moet tegen het volk zeggen dat iedereen zilveren en gouden sieraden aan zijn burens moet vragen. De mannen moeten het aan de buurmensen vragen en de vrouwen aan hun buurvrouwen. De Heer zorgde ervoor dat de Egyptenaren het volk goedgezind waren. Hier worden dus de Egyptische burens bedoeld. Mozes stond zelfs in hoog aanzien bij de hovelingen en het Egyptische volk.

Mozes zegt tegen de farao dat tegen middernacht de Heer zal rondgaan door Egypte.

Alle eerstgeborenen zullen sterven. Dit houdt in: de eerstgeborene van de farao tot alle eerstgeborenen van alle Egyptenaren. Ook de eerstgeborenen van de slaven en slavinnen, ja, zelfs tot de eerstgeborenen van het vee. Overal zal luid gejammer zijn. Zo luid zoals men het nog nooit heeft gehoord en ook nooit meer zal horen.

Bij de Israëlieten zal dit niet plaatsvinden, ook bij het vee van de Israëlieten zullen de eerstgeborenen niet sterven.

Ook bij deze laatste, je mag ook wel zeggen 'ergste plaag' wordt het onderscheid tussen de Egyptenaren en Israëlieten weer duidelijk. Ook bij andere plagen werd dit onderscheid wel duidelijk.

In vers 8 bereikt de geschiedenis zijn hoogtepunt.

De hovelingen van de farao zullen bij deze plaag naar Mozes toekomen en hem op hun knieën smeken met het volk Israël Egypte te verlaten. Mozes verlaat daarna woedend het paleis.

Deze woede heeft te maken met het steeds weigeren van de farao het volk Israël te laten gaan.

Ook de woede of de toorn des Heren zal straks bij deze plaag zijn hoogtepunt bereiken.

De farao heeft dus steeds geweigerd het volk Israël te laten gaan.

Dit ondanks het feit dat de Heer heel wat wonderen heeft laten zien.

In vers 10 eindigt met de afkondiging van de tiende plaag het eigenlijke verhaal van de plagen. Met hoofdstuk 12:1 begint met het Pesachfeest de uittocht uit Egypte.

Welke verband zou er kunnen zijn tussen het lijden onder deze plaag en het lijden van Jezus?

Het lijden onder de plagen van Egypte vóór de uittocht van het volk Israël uit Egypte loopt tenslotte uit op de tiende en ergste plaag: de dood van alle eerstgeborenen in Egypte.

Bij de andere plagen zagen we al overeenkomsten met de lijdensgeschiedenis van Jezus.

Bij de dood van alle eerstgeborenen in Egypte zien we eveneens een overeenkomst met het sterven van Jezus als de eerstgeboren Zoon Van God, de Vader.

Het bloed dat aan deurposten van de Israëlieten gesmeerd wordt in die nacht, zorgt voor het voorbijgaan van de doodsengel, die in die nacht in Egypte en eveneens in het land Goosen langs de deuren gaat.

Het bloed van de gestorven Jezus, de eerstgeboren Zoon van God, De Vader, zorgt er eveneens voor dat iedereen, die gedoopt is in Jezus' naam, en gelovig deelneemt aan de wijn van het avondmaal (symbool van Jezus' bloed), dat je mag leven voor eeuwig, ook al ben je gestorven.

Alle lijden en sterven wordt veroorzaakt door kwade machten, zoals eens in Egypte, maar tegelijk zijn er ook veel wonderen en tekenen als in Egypte. De farao weigerde ondanks die wonderen en tekenen, de Israëlieten te laten gaan.

Door die wonderen en tekenen mogen wij hopelijk geloven.

Geloven in Jezus, die door zijn lijden en sterven als de eerstgeborene van God, de Vader, ons door zijn bloed schoonmaakt van de zonden en de dood aan ons voorbij laat gaan en daardoor zorgt voor leven tot in eeuwigheid.

Vragen

- Over de aankondiging van die 10e plaag wordt een apart hoofdstuk geschreven. Waarom zou dit gebeuren?
- Welke dingen van die plagen zouden enigszins overeen kunnen komen met het lijden en sterven van Jezus? Maar ook met zijn opstaan uit de doden?

Auteur: DR

Liederen

Psalm 106: 13 en 14

Gezang 177

Lied 558

Weet je dat de lente komt?

Waarom?

Heel alleen in de hof

De Heer is waarlijk opgestaan

Een steen op het graf

Hij leeft

(=Gezang 178 LvdK)

Hemelhoog 207

Hemelhoog 205

Op Toonhoogte 420

Hemelhoog 170

Op Toonhoogte 428

Hemelhoog 182

Auteur: PZ

De laatste straf voor farao

Inleiding

'Mam! Waar is mijn rode duikbril?', roept Lisa. 'Die ligt al beneden klaar, op de tafel', zegt mam. Lisa rent naar beneden. Op de tafel ligt de duikbril die ze zoekt. Verder liggen er boeken, kleurpotloden, papier, een tandenborstel en zeep. Weet je wat ze ermee gaat doen? Ze stopt alles in een koffer. Haar koffer ligt al een week klaar. Eindelijk kan ze haar spullen erin stoppen. Morgen is het zover, dan gaat ze op reis. Samen met pap, mam en Tobias, haar broertje vertrekken ze naar een ver land. Pap moet erheen voor zijn werk, maar als hij klaar is hebben ze samen vakantie. Hoe zal het land eruitzien? Zijn er veel bomen, is er een rivier? Zijn er speeltuinen en is het eten wel lekker? Lisa kijkt er al weken naar uit. Het wordt vast heel leuk. Spannend vindt ze het ook. Nog maar één nachtje slapen. Nog even geduld en dan begint het avontuur.

Bijbelvertelling

Weet je nog, van de farao in Egypte die niet naar God wil luisteren? En van Mozes, die voor God ging vragen of farao het volk Israël vrij zou laten? Farao was ongehoorzaam. God stuurde plagen naar het land Egypte: water veranderde in bloed, er kwamen veel kikkers, muggen, steekvliegen, erge ziekte, zweren, hagelstenen, sprinkhanen en drie dagen duisternis. En nog wil farao niet luisteren. Hij laat het volk van God niet in vrijheid gaan. Hij wil er zelfs niet over nadenken. Dan zegt God tegen Mozes: 'nog één plaag zal ik brengen in Egypte, dan zal farao jou met mijn volk laten vertrekken'. 'Wat is de laatste plaag, HEER?', vraagt Mozes. God vertelt: 'Alle eerstgeborenen van Egypte zullen sterven'. Dat betekent in elk gezin het oudste kind. Voor farao betekent dat zijn oudste zoon zal sterven. Dat de zoon die later zal regeren over Egypte er dan niet meer is. Dan is zijn familie niet langer de baas in Egypte. Een vreselijke plaag, voor farao en voor alle Egyptenaren. Ze zullen veel verdriet hebben. En het volk van Israël? Zij zijn veilig. Zij horen bij God en Hij beschermt hen tegen alle plagen. Ook hun dieren zijn veilig, God zorgt ervoor dat hun niks overkomt. Het volk moet veel geduld hebben. Ze hopen dat ze snel naar hun nieuwe land kunnen vertrekken. Het land dat God aan hen beloofd heeft. Aan hun burens vragen ze alvast wat gouden en zilveren spullen. Daarmee kunnen ze eten kopen als ze een tijd aan het reizen zijn. God zorgt ervoor dat de Egyptenaren vriendelijk zijn voor zijn volk. Ze krijgen de gouden en zilveren spullen van hen. De koffers staan al klaar, het wachten is begonnen. Want na deze laatste plaag, zal het volk van Israël snel vertrekken. Op weg naar het beloofde land, dat God hen wijzen zal.

Vragen

1. God beschermt zijn volk Israël. Bescherm jij weleens iemand van wie je houdt?
2. De mensen van het volk Israël gaan bijna op reis naar het beloofde land. Natuurlijk gaan ook de kinderen mee. Wat zou jij zeker meenemen als je mee mocht reizen naar het beloofde land?

Auteur: SvK

Dood of leven

Inleiding

- Weten de kinderen al de 9 plagen nog op te noemen?
- Wat was iedere keer Gods vraag aan de farao? Wat was zijn antwoord?
- Hoe eindigde het verhaal van vorige week? Dit verhaal start met het einde van dat verhaal.

Bijbelverhaal

'Ga uit mijn ogen!', roept de farao, 'Ik wil jullie nooit meer zien. Als je weer hier komt zal ik je doden!'

'Dat is goed.', zegt Mozes, 'u zult me hierna niet meer zien.'

Mozes spreekt verder: 'U heeft nooit naar de HEER, onze God willen luisteren. U heeft het volk Israël niet willen laten gaan. Ondanks alle wonderen en plagen die u heeft gezien. God is machtiger dan u, u weet het nu toch wel? Hij is de God van hemel en aarde en heeft alles in zijn hand. Nu zal er nog één laatste plaag komen. Omdat u Hem niet wilde gehoorzamen. Luister farao: het zal heel verdrietig zijn. Maar u zult ook zien dat God voor zijn volk zorgt, dat Hij zijn volk zal redden.

Dit zegt de HEER: 'Midden in de nacht zal Ik rondgaan door Egypte en iedere oudste zoon zal sterven. Van de armste man, de slaaf, tot de rijksten onder u. Zelfs uw oudste zoon, farao, zal sterven. Ook de oudste zonen van de dieren die nu nog leven zullen sterven en overal in Egypte zullen mensen huilen van al dit verdriet. Maar niet voor Israël, God zal hen sparen omdat Hij dat wil, het is zijn volk.

Dan zullen uw dienaren naar mij toekomen en mij smeken om uit Egypte te vertrekken en alles en iedereen mee te nemen, zodat al die plagen eindelijk voorbij zullen zijn. Dan zult u zien wie God is!'

Boos vertrekt Mozes uit het paleis van de farao. Hij zal daar niet meer komen. Het geduld van God met de farao is voorbij. En Mozes en Aäron zullen met het hele volk en alles wat ze hebben op reis gaan.

En de farao? Roept hij Mozes en Aäron terug nu hij zo'n verschrikkelijke boodschap heeft gehoord? De oudste zonen zullen sterven. Zij waren toen in een gezin het belangrijkste. Zij erfden het meeste en werden later de baas. Van de boerderij of de bakkerij, van alles wat iemand had. Zij leerden dat al vanaf dat ze klein waren. Op de boerderij om een goede boer te zijn. In de bakkerij hoe al het brood gebakken werd. En, zoals bij farao's zoon, hoe je een goede farao kon zijn.

Het gaat niet alleen om al die jongens die straks sterven, maar ook om Egypte zelf en de toekomst van het land. Zal hij Mozes smeken of hij tot God wil bidden of dit niet gebeurt? Heeft hij nu eindelijk spijt van zijn ongeloof, zijn bedrog? Ziet hij dat er zonder God geen toekomst is? Hij laat Mozes vertrekken en roept hem niet terug. De farao geeft niet toe dat God de HEER is.

Mozes en Aäron krijgen van God nog een opdracht mee. 'Jullie moeten aan jullie burens en dorpsgenoten zilver en goud vragen, voor al het werk waar jullie nooit goed voor betaald zijn. Sieraden, bekers, wat ze maar hebben.' Dat vertellen ze aan het volk Israël. 'Vraag het gewoon en zij zullen het geven,' zegt Mozes, 'want zij weten dat jullie een goede God hebben.'

En dat doen ze. De vrouwen lopen naar hun buurvrouwen en de mannen naar de buurmannen. 'We hebben gezien wie jullie God is', zeggen de Egyptenaren, 'en Mozes is door Hem aangesteld als jullie leider.' Ze krijgen armbanden en kettingen van goud en zilver, riemen, oorbellen, bekers en schalen. 'Hier, neem maar', zeggen de vrouwen. 'Alsjeblieft, ik kan het missen', zeggen de mannen. Ze geven hun zelfs ook kleren mee.

Zo zorgt God voor zijn volk. Hij laat hen niet met lege handen op reis gaan. Ze zullen vertrekken met grote rijkdom in hun tassen en karren. Er zijn zelfs ook Egyptenaren die hun spullen pakken en met Israël meereizen, tot in het beloofde land.

Wat voor de Egyptenaren een heel verdrietige nacht zal worden, waarin er zoveel tranen gehuild zullen worden, zal voor Israël een blije nacht zijn: Zij komen vrij!

Afsluiting

Wie wil er vrij zijn? Dan hebben we het niet over vakantie van school, maar over niet in een gevangenis zitten, of vrij zijn om te kiezen wat je wil gaan doen of wat je gelooft.

Kunnen jullie landen noemen waar mensen niet vrij zijn? (Noord-Korea, China, Eritrea, Afghanistan.)

<https://www.opendoors.nl/christenvervolgning/ranglijst/>

Het is in deze landen heel gevaarlijk om te zeggen dat je in God gelooft. Christenen daar zullen heel voorzichtig moeten zijn: zij bidden voor vrijheid, net als vroeger het volk Israël. Zullen wij ook straks voor hen bidden?

Eerst nog even iets anders. Het is bijna Pasen. Wat vieren we dan?

Jezus, Gods enige Zoon, heeft geleden, is gestorven en weer opgestaan. Jezus gaf zijn vrijheid op, voor ons, om ons vrij te laten zijn. Vrij van zonde, van de macht van satan. Wat een liefde voor de mensen. Geloof jij dat ook? Kies jij voor vrijheid?

Zullen we God ook danken dat Hij ons die vrijheid wil geven en zullen we Jezus danken voor zijn liefde voor ons?

Auteur: NCvD

Het dieptepunt is het hoogtepunt

Inleiding

'Hoe vaak moet ik je dat nog zeggen'. Wie heeft dit zinnetje wel eens gehoord?

Voorbeelden hieronder, maar mooier is eigen voorbeelden te gebruiken.

Weer had ik mijn schoenen uitgetrapt en laten liggen waar ze lagen.

Weer had ik mijn jas uitgetrokken en op de grond laten vallen en niet op de kapstok gehangen, waarna mijn moeder uitriep: 'Hoe vaak moet ik je nog zeggen dat je je jas aan de kapstok moet hangen en je schoenen onder de kapstok moet zetten'.

Als kind moet je veel leren. Soms denken we gewoon niet na, soms hebben we geen zin, soms vergeten we wat onze moeder heeft gezegd en soms willen we gewoon niet luisteren. Soms krijg je straf om je ongehoorzaamheid. Maar als je wilt, leer je uiteindelijk heel veel van je ouders.

Bijbelverhaal

Begrijp jij nou die farao? Wat is hij toch hardleers. Het land heeft zoveel te lijden gehad onder al die plagen. Wie weet nog met welke plagen Egypte te maken kreeg? (water in bloed, kikkers, muggen, steekvliegen, ziekte onder het vee, zweren, hagel, sprinkhanen, drie dagen duisternis...). Wanneer zal hij eindelijk erkennen dat God groter, machtiger en sterker is? God heeft al zoveel laten zien van zijn macht. Soms lijkt farao onder de indruk en te buigen. Dan geeft hij toestemming het volk Israël te laten gaan. Maar steeds weer krijgt hij spijt. Zelfs zijn dienaren proberen hem op het laatst ervan te overtuigen dat het beter is het volk te laten gaan. 'Meester, als al die plagen zo doorgaan, dan zal het heel slecht gaan met uw land. Nu al dreigt er hongersnood na al die plagen van muggen en sprinkhanen, maar ook de hagel heeft grote delen van de oogst vernietigd'. Maar ook naar zijn dienaren luistert de farao niet.

God heeft zoveel geduld gehad met de farao. Hij heeft zoveel kansen gehad om God te gehoorzamen, maar farao wil maar een ding: God overwinnen. Hierin lijkt hij wel op de satan, die er ook alles aan doet om zijn zin te krijgen en slimmer te zijn dan God. Denk maar aan Goede Vrijdag en Pasen, wanneer satan er alles aan doet om Jezus vals te beschuldigen, zodat Hij gekruisigd zal moeten worden. Satan denkt: dan heb ik overwonnen, want dood is dood en dan ben ik toch God te slim af. Maar ook satan vergeet dat God sterker is dan de dood. Jezus sterft en het lijkt er inderdaad op dat de satan gaat winnen, maar God zorgt ervoor dat Jezus opstaat uit de dood.

Natuurlijk weten wij dat het de farao ook nooit zal lukken om van God te winnen, maar farao wil niet buigen, voor niemand. Hij zal het volk niet laten gaan.

Mozes en Aäron staan opnieuw voor de farao. Hij heeft

zojuist gesproken. Woest is hij: 'Ga weg en ik wil jullie nooit meer zien. Als jullie nog eens durven te komen zul je sterven'. Na die laatste vreselijke plaag van drie dagen duisternis is de farao het zat. Denk je dat hij zal buigen voor die God van Israël?

God heeft lang gewacht, maar nu zal Hij met een plaag komen die ook de farao diep zal raken.

'Farao', begint Mozes, 'hier nog een laatste boodschap van God, een waarschuwing en dan zullen wij vertrekken. Midden in de nacht zal de HEER door Egypte trekken. Dan zal elke oudste zoon in uw land sterven. Niet alleen de oudste zoon van uw slavinnen, maar ook uw eigen oudste zoon, die later farao moet worden.'

Hoort de farao wel wat Mozes zegt? Dringt het wel echt tot hem door? Als zijn oudste zoon sterft heeft hij geen opvolger. Er zal geen toekomst meer zijn voor het land. Vanaf zijn hoge troon staart hij voor zich uit met een van woede vertrokken gezicht. Alle spieren staan strak gespannen en zijn handen ballen zich als vuisten. Het liefst sluit hij zijn oren.

Mozes gaat verder om de boodschap van God te vertellen: 'Ook bij het vee zullen alle eerstgeborenen sterven. In heel Egypte zal hard worden gehuild. Zoveel verdriet is er nog nooit geweest en zal er ook nooit meer zijn. Maar bij de Israëlieten zal niets gebeuren, niet bij de mensen en niet bij de dieren. Dan zult u begrijpen dat de HEER het verschil maakt tussen de Egyptenaren en de Israëlieten. Uw dienaren zullen mij komen smeken of ik toch alsjeblijft weg wil gaan met mijn hele volk. En dan zal ik gaan'.

Mozes keert zich om. Hij is woedend op de farao die zijn hart zo heeft verhard. Met grote passen verlaat hij het paleis, de farao op zijn troon achter latend.

De HEER spreekt weer tot Mozes:

'Nog één ramp zal de farao en zijn volk treffen en daarna zal hij het volk laten gaan. Hij zal jullie zelfs wegjagen. Maar voordat jullie weggaan, moeten jullie bij de Egyptische burenen om gouden en zilveren sieraden vragen'. De Egyptenaren hebben respect voor Mozes en het volk, anders dan voor hun leider de farao. Ze vinden Mozes een belangrijk man en daarom krijgen ze van alle kanten gouden en zilveren sieraden mee.

Mozes voelt zich boos en verdrietig tegelijk. Boos over de hardheid van de farao, maar verdrietig over wat komen gaat. Wat een verdriet zal er straks zijn in het land Egypte, omdat de farao voet bij stuk houdt. Hij is boos over de hardheid van deze man. Want die betekent de dood van zoveel mensen en dieren!

Maar Mozes voelt ook opluchting. God beschermt zijn eigen volk. Bij Israël zal niemand sterven. Ook de andere plagen zijn de huizen van de Israëlieten voorbij gegaan. En God gaat zijn volk bevrijden uit de slavernij van Egypte. Hij geeft hun het leven in vrijheid terug na zoveel lange slavenjaren.

Denk ook eens aan alles wat er gebeurt op Golgota. Een dieptepunt is het, als Jezus, als eerste en eniggeboren Zoon van God daar sterft. Er lijkt geen toekomst meer te zijn. Maar stop, er is toch wel toekomst, want God laat ons zo het hoogtepunt van zijn liefde zien. Na drie dagen zal Jezus opstaan uit de dood. Het verdriet om Hem zal veranderen in vreugde. De dood is overwonnen en wij kunnen weer echt leven, nu satans macht is gebroken en al Gods vijanden verslagen. Jezus alleen maakt het mogelijk dat we leven met God.

Zo bijzonder is het dat dit verhaal over de farao zo lijkt op alles wat er gebeurt rond het lijden, sterven en de opstanding van Jezus. Alle verhalen die in de Bijbel staan hebben een betekenis voor ons. God wil door elk verhaal heen ons iets duidelijk maken.

De volgende keer vertellen we je hoe het volk van Israël door God uiteindelijk wordt bevrijd uit Egypte.

Auteur: JHP